Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό ενός πλαισίου για την επισήμανση της ενεργειακής απόδοσης και την κατάργηση της οδηγίας 2010/30/ΕΕ»

[COM(2015) 341 final — 2015/0149 (COD)]

(2016/C 082/02)

εισηγητής: ο κ. Emilio FATOVIC

Το Συμβούλιο, στις 31 Αυγούστου 2015, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 15 Σεπτεμβρίου 2015, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 194 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα

«*Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον καθορισμό ενός πλαισίου για την επισήμανση της ενεργειακής απόδοσης και την κατάργηση της οδηγίας 2010/30/ΕΕ*»

[COM(2015) 341 final — 2015/0149 (COD)].

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Ιανουαρίου 2016.

Κατά την 513η σύνοδο ολομέλειας της 20ής και 21ης Ιανουαρίου 2016 (συνεδρίαση της 20ής Ιανουαρίου 2016), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 218 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 6 αποχές.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να θεσπιστεί ένα πλαίσιο επισήμανσης της ενεργειακής απόδοσης καθότι πιστεύει ότι, εφόσον εφαρμοστεί και ενσωματωθεί άρτια στην οδηγία για τον οικολογικό σχεδιασμό, είναι δυνατόν να έχει θετική επίδραση στο περιβάλλον, στους καταναλωτές, στις επιχειρήσεις και στους εργαζομένους.

1.2. Κατά την ΕΟΚΕ, στην πρόταση κανονισμού θίγονται τα κύρια προβλήματα της ισχύουσας νομοθεσίας, όπως η αποτελεσματική εφαρμογή της, η ουσιαστική εποπτεία της αγοράς και το δικαίωμα του καταναλωτή σε μια σαφή, εύληπτη και συγκρίσιμη πληροφόρηση. Συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει την πορεία τυποποίησης και απλοποίησης των ενεργειακών κατηγοριών για όλους τους τύπους προϊόντων.

1.3. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την επιλογή του κανονισμού έναντι της οδηγίας ως νομοθετικού μέσου για λόγους αποτελεσματικής και ομοιόμορφης εφαρμογής της νομοθετικής πράξης σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ.

1.4. Η ΕΟΚΕ κρίνει ορθή τη δημιουργία βάσης δεδομένων των προϊόντων με σκοπό να καταστεί αποτελεσματικότερη η εποπτεία της αγοράς. Εντούτοις, θεωρεί ότι πρέπει οπωσδήποτε να ενισχυθούν οι διεξοδικοί έλεγχοι στα προϊόντα που διατίθενται στο εμπόριο, για να επαληθεύεται η αντιστοιχία των πραγματικών χαρακτηριστικών του προϊόντος με τα αναγραφόμενα στην επισήμανση.

1.5. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δημιουργήσει και να χρηματοδοτήσει κοινές και τυποποιημένες διαδικασίες επιμόρφωσης όσων εργάζονται και όσων άλλων δραστηριοποιούνται στο πεδίο των εποπτικών και ελεγκτικών διαδικασιών.

1.6. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί τόσο με την απόφαση επιστροφής στην —πιο κατανοητή για τους καταναλωτές— προηγούμενη ενεργειακή κλίμακα A έως G, όσο και με την καθιέρωση χρωματικής κλίμακας του σήματος κυμαινόμενης από το πράσινο έως το κόκκινο για την καλύτερη ταυτοποίηση της ενεργειακής απόδοσης του κάθε προϊόντος.

1.7. Η ΕΟΚΕ προτείνει την καθιέρωση μιας νέας γραφικής διάταξης του ενεργειακού σήματος για την καταπολέμηση των απομιμήσεων και την αποφυγή δημιουργίας σύγχυσης στον καταναλωτή, ιδίως κατά τη μεταβατική περίοδο. Επίσης, η ΕΟΚΕ εισηγείται να παραμείνει γκρι η απόχρωση για τις κατηγορίες που δεν περιέχουν προϊόντα του εμπορίου είτε λόγω της αναπροσαρμογής της κλίμακας του προϊόντος είτε λόγω των περιορισμών της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό.

1.8. Η ΕΟΚΕ προτείνει την αναγραφή στην επισήμανση και άλλων σημαντικών στοιχείων για τον καταναλωτή, όπως η ελάχιστη διάρκεια ζωής του προϊόντος, η κατανάλωση ενέργειας του προϊόντος καθ' όλη τη ζωή του, καθώς και το αποτύπωμα διοξειδίου του άνθρακα. Οι πληροφορίες αυτές είναι θεμελιώδους σημασίας αφενός μεν για να μπορούν να είναι οικονομικά συγκρίσιμα τα ενεργειακά προϊόντα που ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες, αφετέρου δε για να αποτρέπεται και να αποθαρρύνεται η προγραμματισμένη απαρχαίωση των προϊόντων.

1.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, όταν ένα τόσο καθοριστικό ζήτημα όπως η θέσπιση ενός καθεστώτος κυρώσεων επαφίεται στο κάθε κράτος μέλος, δεν ευνοείται η ομοιογενής τήρηση της σχετικής νομοθεσίας και ακυρώνεται η αντικατάσταση της οδηγίας από τον κανονισμό.

1.10. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η ΕΕ, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, οφείλει να διευκολύνει στον μέγιστο δυνατό βαθμό την πρόσβαση στα προϊόντα υψηλής ενεργειακής απόδοσης, ακόμη και για τις ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες, καταπολεμώντας το φαινόμενο της «ενεργειακής φτώχειας».

1.11. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, βάσει της αρχής «ένα σχέδιο για όλα», η οποία αποσκοπεί στην παραγωγή προϊόντων που θα μπορούν να χρησιμοποιούνται από όλους, πρέπει και οι ετικέτες να είναι πιο κατανοητές για όλους με ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των πολιτών με αναπηρία.

1.12. Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να αναλάβει δράση, έτσι ώστε τυχόν πρόσθετες δαπάνες στο πλαίσιο του νέου συστήματος επισήμανσης να μη μετακυλίονται στους εμπόρους λιανικής ή στους τελικούς χρήστες.

1.13. Η ΕΟΚΕ διαφωνεί με την απουσία ειδικής στρατηγικής για το ηλεκτρονικό εμπόριο, την οποία κρίνει ωστόσο απαραίτητη δεδομένου ότι αποτελεί έναν από τους τομείς όπου η εφαρμογή της οικείας νομοθεσίας είναι εν πολλοίς ελλιπής. Συγκεκριμένα δε, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι θα ληφθούν γρήγορα τα κατάλληλα μέτρα για τη ρύθμιση των «ιστοτόπων-παζάρι», εκεί δηλαδή όπου διαπιστώνονται οι σοβαρότερες παραβιάσεις της υποχρεωτικής επισήμανσης της ενεργειακής απόδοσης.

1.14. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει την απουσία ειδικών μέτρων για τα λεγόμενα «μεταποιημένα» ενεργειακά προϊόντα. Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητη τη ρύθμιση της εμπορικής διάθεσης ιδίως όσων προϊόντων πωλούνται μέσω ειδικών καταστημάτων λιανικής, προς αποφυγή νομικών κενών και κυρίως για λόγους καλύτερης σύζευξης των στρατηγικών υπέρ της ενεργειακής απόδοσης και της κυκλικής οικονομίας.

1.15. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στα εισαγόμενα από τρίτες χώρες προϊόντα για λόγους προστασίας της παραγωγής στην ΕΕ από μορφές αθέμιτου ανταγωνισμού ή απάτης σε περίπτωση καταφανούς απομίμησης σημάτων.

1.16. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να επιτύχει τους στόχους της ενεργειακής απόδοσης μόνο με την ενεργό συμμετοχή των καταναλωτών. Για τον λόγο αυτό ζητείται να συνεργαστεί η οργανωμένη κοινωνία πολιτών με τις εθνικές κυβερνήσεις με σκοπό την προαγωγή μιας αποτελεσματικότερης και ευρύτερης πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης —μεταξύ άλλων— των μεμονωμένων εμπόρων λιανικής.

1.17. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση περί υποχρεωτικού ενεργειακού σήματος στη διαφήμιση κάθε προϊόντος ή, όταν αυτό είναι αδύνατο, να αναφέρεται τουλάχιστον η ενεργειακή του κατηγορία, έτσι ώστε ο καταναλωτής να είναι καλύτερα ενημερωμένος και ευαισθητοποιημένος.

1.18. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι δεν επαρκεί μία μόνο εβδομάδα μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου για την οριστική μεταπήδηση στο νέο καθεστώς επισήμανσης των προϊόντων και άρα ζητείται η επέκτασή της στις 30 ημέρες.

1.19. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιδείξει μεγαλύτερη σύνεση και μέτρο στις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις. Πιο συγκεκριμένα, ζητά οι πράξεις αυτές να είναι σαφώς διατυπωμένες, να διασφαλίζεται η ενδελεχής εξέτασή τους από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και, κυρίως, πρέπει η έκδοσή τους να βασίζεται σε άρτιες διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη, την ΕΟΚΕ και τους λοιπούς συναρμοδίους.

1.20. Η ΕΟΚΕ εκτιμά μεν ότι είναι εύλογη η προβλεπόμενη οκταετής περίοδος για την επανεξέταση του πλαισίου της επισήμανσης, αλλά αντιπροτείνει την υποβολή του πλαισίου αυτού σε μια μεσοπρόθεσμη εκτίμηση αντικτύπου.

1.21. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ζωτικής σημασίας τη δημιουργία ενός σταθερού και σαφούς μηχανισμού αναπροσαρμογής της κλίμακας, προκειμένου οι επόμενες αναπροσαρμογές κλίμακας, που θα καταστούν απαραίτητες λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης της αγοράς, να είναι οικονομικές, ακριβείς και αδιαμφισβήτητες. Επομένως, συνιστά η αναπροσαρμογή της κλίμακας να γίνεται μόνο όταν θα έχουμε φθάσει στο σημείο τα προϊόντα ενεργειακής κατηγορίας Α να αντιστοιχούν τουλάχιστον στο 20 % της αγοράς.

2. **Εισαγωγή**

2.1. Στις 25 Φεβρουαρίου 2015 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τη δέσμη «Ενεργειακή Ένωση», η οποία συνίσταται στις εξής τρεις ανακοινώσεις:

— Στρατηγική-πλαίσιο για μια ανθεκτική ενεργειακή ένωση με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή ([1]),

— Ανακοίνωση με θέμα τη θέση της ΕΕ ενόψει της παγκόσμιας συμφωνίας για το κλίμα,

— Μια ανακοίνωση που καθορίζει τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου του 10 % για τη διασύνδεση της ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2020.

2.2. Στην ενωσιακή «Στρατηγική για την ενέργεια», η οποία στηρίζεται σε μια σφαιρική προσέγγιση, τίθεται ο στόχος της βελτίωσης της ασφάλειας, της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας του ενεργειακού εφοδιασμού βάσει των εξής πέντε παραμέτρων:

— ενεργειακή ασφάλεια, αλληλεγγύη και εμπιστοσύνη,

— πλήρως ενοποιημένη ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας,

— ενεργειακή απόδοση που συμβάλλει στον μετριασμό της ζήτησης,

— απαλλαγή της οικονομίας από τις ανθρακούχες εκπομπές, και

— έρευνα, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα.

2.3. Από τη συγκεκριμένη στρατηγική προέκυψε ο κανονισμός που θεσπίζει ειδικό πλαίσιο για την επισήμανση της ενεργειακής απόδοσης με σκοπό την κατάργηση της οδηγίας 2010/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([2]).

2.4. Το νέο πλαίσιο για την επισήμανση της ενεργειακής απόδοσης ρυθμίζεται και από μία δεύτερη οδηγία, τη 2009/125/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3]), περί οικολογικού σχεδιασμού. Σύμφωνα με τον αρμόδιο για το κλίμα και την ενέργεια ευρωπαίο επίτροπο κ. Miguel Arias Cañete, με την κοινή εφαρμογή των δύο αυτών νομοθετημάτων, «η ΕΕ θα έχει εξοικονομήσει μέχρι το 2020 τόση ενέργεια όση αυτή που καταναλώνεται κάθε χρόνο στην Ιταλία, δηλαδή 166 εκατ. τόνους πετρελαίου», πράγμα που θα μειώσει δραστικά και τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

2.5. Στον νέο κανονισμό συνεκτιμώνται, μεταξύ άλλων, τα πορίσματα της εκ των υστέρων αξιολόγησης της ισχύουσας νομοθεσίας, τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων που έγιναν με τους πολίτες και τους διάφορους άμεσα ενδιαφερομένους, καθώς και μια ειδική εκτίμηση αντικτύπου ([4]).

3. **Κύρια σημεία του εγγράφου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής**

3.1. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει, για πρώτη φορά, μορφή κανονισμού και όχι οδηγίας για λόγους απλούστευσης του ρυθμιστικού περιβάλλοντος για τα κράτη μέλη και τις επιχειρήσεις, αλλά κυρίως για να διασφαλιστεί ότι οι αρχές που τη διέπουν θα εφαρμόζονται και θα τηρούνται ομοιόμορφα σε όλη την ΕΕ.

3.2. Η πρόταση προβλέπει τη δημιουργία βάσης δεδομένων των προϊόντων με σκοπό να καταστεί αποτελεσματικότερη η εποπτεία της αγοράς. Πλέον την ευθύνη για τον εμπλουτισμό της τράπεζας δεδομένων με τις σχετικές πληροφορίες θα έχει ο παραγωγός. Αξίζει δε να υπογραμμιστεί ότι, σήμερα, οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να καταγράφουν αυτές τις πληροφορίες κατόπιν σχετικού αιτήματος των εθνικών εποπτικών αρχών της αγοράς. Επ' αυτού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά ότι θα είναι ελάχιστο το πρόσθετο κόστος για τις επιχειρήσεις ([5]).

([1]) COM(2015) 80 final.

([2]) Οδηγία 2010/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ένδειξη της κατανάλωσης ενέργειας και λοιπών πόρων από τα συνδεόμενα με την ενέργεια προϊόντα μέσω επισήμανσης και της παροχής ομοιόμορφων πληροφοριών σχετικά με τα προϊόντα (ΕΕ L 153 της 18.6.2010, σ. 1).

([3]) Οδηγία 2009/125/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, για τη θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα συνδεόμενα με την ενέργεια εμπορεύματα (ΕΕ L 285 της 31.10.2009, σ. 10).

([4]) SWD(2015) 139.

([5]) COM(2015) 341 final, σημείο 2.3.

3.3. Με την πρόταση κανονισμού επιδιώκεται η αναθεώρηση της ισχύουσας ενεργειακής κλίμακας, η οποία είχε καθιερωθεί με την οδηγία 2010/30/ΕΕ για δύο λόγους:

α) Διαπιστώθηκε ότι η κατηγορία A+ έως A+++ καθιστά την επισήμανση πιο δυσνόητη και αποθαρρύνει τον καταναλωτή από την αγορά προϊόντων μεγαλύτερης ενεργειακής απόδοσης.

β) Οι υψηλότερες ενεργειακές κατηγορίες σε αρκετές κατηγορίες ενός προϊόντος είναι ήδη κορεσμένες.

Για τους λόγους αυτούς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισηγείται την επιστροφή στο πιο εύληπτο σήμα της κλίμακας A έως G με την εκ νέου κατηγοριοποίηση όλων των προϊόντων που διατίθενται σήμερα στο εμπόριο. Δεν θα κατατάσσονται προϊόντα στις ενεργειακές κατηγορίες A και B προς αποφυγή του άμεσου κορεσμού των υψηλότερων κατηγοριών ([6]). Επίσης, για λόγους συμπλήρωσης και ομοιομορφίας της επισήμανσης, προβλέπεται η καθιέρωση χρωματικής κλίμακας του σήματος κυμαινόμενης από το πράσινο έως το κόκκινο για την επισήμανση της ενεργειακής απόδοσης των προϊόντων.

3.4. Ο προτεινόμενος κανονισμός προβλέπει μια μεταβατική περίοδο έξι μηνών κατά την οποία όσα προϊόντα διατίθενται επί του παρόντος στο εμπόριο θα φέρουν διπλή επισήμανση για λόγους ομαλής «αναπροσαρμογής της κλίμακας» και αποφυγής συγχύσεων για τους καταναλωτές. Συν τοις άλλοις, σε αυτή τη φάση τα κράτη μέλη πρέπει να διοργανώσουν ειδικές εκστρατείες ενημέρωσης των καταναλωτών ως προς το νέο σύστημα επισήμανσης.

3.5. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τόσο ο έλεγχος όσο και ο καθορισμός των σχετικών κυρώσεων θα συνεχίσουν να εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων του κάθε κράτους μέλους ([7]).

3.6. Όσο για την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα δύναται να εκδίδει πράξεις κατ' εξουσιοδότηση με σκοπό την ορθή εφαρμογή της οικείας νομοθεσίας. Αυτή η αρμοδιότητα είναι ανά πάσα στιγμή ανακλητή από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να μεριμνά, σε κάθε πράξη κατ' εξουσιοδότηση, για την ισόρροπη συμμετοχή των εκπροσώπων των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων φορέων στην εκάστοτε ειδική κατηγορία προϊόντος. Τα κράτη μέλη και οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα συνέρχονται σε ειδικό φόρουμ διαβούλευσης.

3.7. Η επόμενη αξιολόγηση του πλαισίου για την επισήμανση της ενεργειακής απόδοσης προβλέπεται να πραγματοποιηθεί σε οκτώ έτη. Τα σήματα των προϊόντων που διατίθενται ήδη στην αγορά θα επανεξεταστούν σε πέντε έτη, ενώ δεν έχει θεσπιστεί ακόμα ένα σαφές χρονοδιάγραμμα για την αναπροσαρμογή κλίμακας των προϊόντων που διατίθενται στο εμπόριο μετά την έγκριση του κανονισμού.

4. **Γενικές παρατηρήσεις**

4.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία προέκυψε από τη συνειδητοποίηση ότι η ενεργειακή επισήμανση επιδρά θετικά στο περιβάλλον, στους καταναλωτές, στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και στο επίπεδο απασχόλησης ([8]).

4.2. Η ΕΟΚΕ αποδίδει —πέραν της αμιγώς τεχνικής αξίας του— ιδιαίτερη σημασία στο νέο σύστημα επισήμανσης, καθότι παρεμβαίνει άμεσα και έμμεσα στους τομείς ενέργειας, εγχώριου εμπορίου, τεχνολογικής προόδου, περιβάλλοντος και γενικότερα στις διαδικασίες αειφόρου ανάπτυξης.

4.3. Η ΕΟΚΕ πιστώνει στην πρόταση την αντιμετώπιση των κύριων προβλημάτων που απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία, μολονότι σε ορισμένες περιπτώσεις κρίνεται ανεπαρκώς φιλόδοξη και μακρόπνοη. Μάλιστα, η πρόταση επικεντρώνεται στην επίλυση άμεσων και αναμφισβήτητων προβλημάτων, χωρίς να προβλέπονται οι πιθανές μελλοντικές εξελίξεις στο εμπόριο και στην ενεργειακή παραγωγή.

4.4. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει την πορεία τυποποίησης και απλοποίησης των ενεργειακών κατηγοριών για όλους τους τύπους προϊόντων. Τούτο θα συμβάλει ουσιωδώς στην εμπέδωση ενός επιλεκτικού τρόπου κατανάλωσης μέσω της ενίσχυσης των ποιοτικότερων προϊόντων.

4.5. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την επιλογή του κανονισμού έναντι της οδηγίας με το σκεπτικό να διασφαλιστεί η αποτελεσματική, έγκαιρη και ομοιόμορφη εφαρμογή του νομοθετήματος σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Η επιλεκτική χρήση αυτού του νομοθετικού μέσου είναι σημαντικότατη και για λόγους αποτελεσματικής ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

([6]) COM(2015) 341 final, άρθρο 7 παράγραφος 3.
([7]) COM(2015) 341 final, άρθρο 4 παράγραφος 5.
([8]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί θεσπίσεως ενός πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού για τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια και περί τροποποιήσεως της οδηγίας 92/42/ΕΟΚ, ΕΕ C 112 της 30.4.2004, σ. 25.

4.5.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση δημιουργίας μιας βάσης δεδομένων για τα προϊόντα, καθότι θεωρεί ότι αποτελεί απαραίτητο μέσο για την αποτελεσματική εποπτεία της αγοράς. Μάλιστα, υπογραμμίζει ότι σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ οι ενώσεις καταναλωτών έχουν εγείρει το πρόβλημα της ελλιπούς εφαρμογής της προηγούμενης οδηγίας 2010/30/ΕΕ και της συνακόλουθης διάθεσης στην αγορά προϊόντων χωρίς επισήμανση της ενεργειακής κατανάλωσης. Τούτο πρέπει να γίνει με την παράλληλη εξασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού για τα προϊόντα της εσωτερικής αγοράς.

4.6. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η συγκρότηση μιας βάσης δεδομένων για τα προϊόντα είναι μεν σημαντική, αλλά δεν αρκεί από μόνη της για την άρτια εποπτεία της αγοράς. Επομένως ζητά οι αρμόδιες αρχές να ενισχύσουν τους διεξοδικούς ελέγχους στα προϊόντα που διατίθενται στο εμπόριο, για να επαληθεύουν την αντιστοιχία των πραγματικών χαρακτηριστικών του προϊόντος με τα αναγραφόμενα στην επισήμανση.

4.7. Δεδομένης της ιδιαίτερα τεχνικής φύσης του ελέγχου και εποπτείας στην αγορά, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καθιερώσει κοινές και πάγιες διαδικασίες επιμόρφωσης όσων εργαζομένων είναι επιφορτισμένοι με τη διενέργεια αυτού του ελέγχου και εποπτείας και των λοιπών συναρμόδιων φορέων με ειδικά κονδύλια. Με αυτό τον τρόπο θα καταστεί δυνατή η εύθετη όσο και δραστική εφαρμογή του κανονισμού σε όλα τα κράτη μέλη.

4.8. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την απόφαση επιστροφής στην —πιο κατανοητή για τους καταναλωτές— προηγούμενη ενεργειακή κλίμακα A έως G. Ενδεικτικά, υπογραμμίζεται ότι η διαφορά μεταξύ δύο ψυγείων ενεργειακής κατηγορίας A+++ και A+ στην ενεργειακή κατανάλωση είναι της τάξης του 42 %, ακόμη κι αν, στο ισχύον σύστημα επισήμανσης, δεν αποτυπώνεται άμεσα η διαφορά κόστους και ενεργειακής απόδοσης. Τούτο σημαίνει ότι, σε ορισμένες κατηγορίες προϊόντων ισχύει το γνωμικό «η φθήνια τρώει τον παρά», κάτι που επιτρέπει στον καταναλωτή να κάνει ταχεία απόσβεση της διαφοράς στην τιμή ενός προϊόντος υψηλότερης ενεργειακής κατηγορίας. Βεβαίως, τούτο προϋποθέτει ότι η επισήμανση είναι σαφέστερη, πιο κατανοητή και ευκολότερα συγκρίσιμη.

4.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, εφόσον ο πρωταρχικός στόχος αυτής της πρότασης, είναι η ενιαία εφαρμογή της σε πανενωσιακή κλίμακα, αλλά το τόσο καθοριστικό ζήτημα της θέσπισης ενός καθεστώτος κυρώσεων είναι υπόθεση του κάθε κράτους μέλους, δεν ευνοείται η ομοιογενής τήρηση της σχετικής νομοθεσίας και ακυρώνεται η αντικατάσταση της οδηγίας από τον κανονισμό.

4.10. Συνολικά, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το νέο σύστημα επισήμανσης, με αυτή τη δομή, μπορεί να εγγυηθεί τα εξής:

4.10.1. ακριβέστερες, ουσιωδέστερες και πιο συγκρίσιμες πληροφορίες στη διάθεση του καταναλωτή ως προς την ενεργειακή απόδοση και κατανάλωση όλων των προϊόντων που διατίθενται στις αγορές της ΕΕ. Έτσι, προάγεται μια μορφή κατανάλωσης πιο συνειδητή, οικονομικά πιο συμφέρουσα σε βάθος χρόνου και πιο οικολογική·

4.10.2. βελτίωση της ελεύθερης διακίνησης προϊόντων επί ίσοις όροις. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται, μεταξύ άλλων, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της ΕΕ, οι οποίες θα έχουν περισσότερα κίνητρα να καινοτομούν, καθότι θα έχουν το πλεονέκτημα να εισέρχονται πρώτες στην αγορά έναντι όσων προέρχονται από τρίτες χώρες, και μάλιστα με μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους·

4.10.3. τόνωση της απασχόλησης, εφόσον οι επιχειρήσεις της ΕΕ δεσμευτούν ότι δεν θα μετεγκαθίσταται η παραγωγή των προϊόντων τους. Έτσι έμμεσα ενδυναμώνεται τόσο η παραγωγή στην ΕΕ όσο και η κατανάλωση εντός αυτής.

5. **Ειδικές παρατηρήσεις**

5.1. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το νέο σύστημα επισήμανσης συνιστά βήμα προόδου σε σχέση με την ισχύουσα νομοθεσία, αλλά δεν πληροί όλες τις προϋποθέσεις πληροφόρησης του καταναλωτή. Επ' αυτού προτείνεται η αναγραφή στην επισήμανση στοιχείων όπως η ελάχιστη διάρκεια ζωής για τα προϊόντα ([9]), οι ανάγκες του προϊόντος σε ενέργεια καθ' όλη τη ζωή του, καθώς και το αποτύπωμα διοξειδίου του άνθρακα. Οι πληροφορίες αυτές είναι θεμελιώδους σημασίας αφενός μεν για να μπορούν να είναι οικονομικά συγκρίσιμα τα ενεργειακά προϊόντα που ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες, αφετέρου δε για να αποτρέπεται και να αποθαρρύνεται η προγραμματισμένη απαρχαίωση των προϊόντων.

([9]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προς μία βιώσιμη κατανάλωση: διάρκεια ζωής των βιομηχανικών προϊόντων και ενημέρωση των καταναλωτών με στόχο την ανάκτηση της εμπιστοσύνης τους» (ΕΕ C 67 της 6.3.2014, σ. 23).

5.1.1. Άλλες χρήσιμες, αλλά όχι και απαραίτητες πληροφορίες για τους καταναλωτές, όπως το επιπρόσθετο ενεργειακό κόστος που συνεπάγεται η χρήση προϊόντων οικιακού αυτοματισμού, μπορούν να αναρτώνται σε ειδικό ιστότοπο με θέμα την ενεργειακή απόδοση των προϊόντων· εναλλακτικά, θα μπορούν να είναι προσπελάσιμες με την ανάγνωση μέσω ταμπλέτας ή έξυπνου τηλεφώνου κωδικού ταχείας απόκρισης (QR) που θα αναγράφεται στην ετικέτα κάθε προϊόντος, όπως συμβαίνει ήδη για ανάλογους σκοπούς με άλλα εμπορικά προϊόντα, βάσει της λελογισμένης ανάπτυξης που προβλέπει το σχέδιο δράσης «Το Ίντερνετ των πραγμάτων» ([10]).

5.2. Η ΕΟΚΕ προτείνει την καθιέρωση μιας νέας γραφικής διάταξης του ενεργειακού σήματος για λόγους καταπολέμησης των απομιμήσεων και αποφυγής δημιουργίας σύγχυσης στον καταναλωτή, ιδίως κατά τη μεταβατική περίοδο. Συν τοις άλλοις, η ΕΟΚΕ εισηγείται να παραμείνει γκρι στη σχετική κλίμακα η απόχρωση για τις κατηγορίες χωρίς προϊόντα του εμπορίου, έτσι ώστε να μην αποθαρρύνονται οι αγορές των καταναλωτών. Τούτο πρέπει να αφορά τόσο τις χαμηλότερες κατηγορίες, όπου τα προϊόντα έχουν τεθεί εκτός αγοράς εξαιτίας της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό, όσο και τις υψηλότερες, είτε επειδή δεν έχουν συμπεριληφθεί ακόμη σε αυτές προϊόντα του εμπορίου είτε λόγω της αναπροσαρμογής της κλίμακας.

5.3. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις θέσεις της γνωμοδότησης TEN/516 ([11]) και ιδίως ό,τι αφορά το φαινόμενο της ενεργειακής πενίας, το οποίο πλήττει περισσότερα από 50 εκατομμύρια πολίτες σε όλη την ΕΕ. Τούτο σημαίνει ότι η ΕΕ, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, οφείλει να διευκολύνει στον μέγιστο δυνατό βαθμό την πρόσβαση στα προϊόντα υψηλής ενεργειακής απόδοσης, ακόμη και για τις φτωχότερες και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Παράλληλα η ΕΕ πρέπει να αναλάβει δράση, έτσι ώστε τυχόν πρόσθετες δαπάνες στο πλαίσιο του νέου συστήματος επισήμανσης να μη μετακυλίονται στους εμπόρους λιανικής ή στους τελικούς χρήστες.

5.3.1. Ήδη σε πολλά κράτη μέλη βρίσκουμε παραδείγματα προς μίμηση ως προς την επικουρικότητα και τη διευκόλυνση της απόκτησης προϊόντων υψηλής ενεργειακής απόδοσης. Ένα από αυτά τα παραδείγματα έγκειται στη δυνατότητα φοροαπαλλαγής μέσω της συμπερίληψης της τιμής αυτών των προϊόντων στη φορολογική δήλωση. Εντούτοις, πέραν αυτών των —οσοδήποτε χρήσιμων και σημαντικών— παραδειγμάτων προς μίμηση που συναντούμε στις διάφορες χώρες και δεδομένης της σημασίας της ενεργειακής απόδοσης, η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι η ΕΕ και δη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα εφαρμόσουν στην πράξη την αρχή της επικουρικότητας και θα φροντίσουν να υλοποιήσουν μια ενιαία στρατηγική για τη συμμετοχή όλων των πολιτών στην ενεργειακή επανάσταση.

5.4. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, βάσει της αρχής «ένα σχέδιο για όλα», η οποία αποσκοπεί στην παραγωγή προϊόντων που θα μπορούν να χρησιμοποιούνται από όλους, πρέπει και οι ετικέτες να είναι πιο κατανοητές απ' όλους με ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των πολιτών με αναπηρία.

5.5. Η ΕΟΚΕ διαφωνεί με την απουσία ειδικής στρατηγικής για το ηλεκτρονικό εμπόριο, ο κύκλος εργασιών του οποίου βρίσκεται σε συνεχή άνοδο και σήμερα αποτελεί έναν από τους τομείς όπου η δυνατότητα σύγκρισης προϊόντων και κυρίως εποπτείας της αγοράς είναι ιδιαίτερα δύσκολη και πιο σύνθετη. Όπως επισημαίνει και το παρατηρητήριο MarketWatch, μόνο το 23 % των προϊόντων που διατίθενται διαδικτυακά φέρει σωστή επισήμανση, γεγονός που διαστρεβλώνει την αγορά και πλήττει σαφώς επιχειρήσεις και καταναλωτές.

5.5.1. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι ο ισχύων —από 1ης Ιανουαρίου 2015— κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 518/2014 όσον αφορά την επισήμανση των συνδεόμενων με την ενέργεια προϊόντων στο διαδίκτυο δεν έχει συνδυαστεί δεόντως με τη νέα πρόταση κανονισμού. Ο κανονισμός αυτός προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι η υποχρεωτική είναι η επισήμανση μόνο για τα νέα προϊόντα και όχι για όσα πωλούνται ήδη και για τα οποία είναι απλώς προαιρετική. Συν τοις άλλοις, δεν δίνεται λύση στο πρόβλημα των «ιστοτόπων-παζάρι», στα οποία ο καταναλωτής —συχνά εν αγνοία του— αγοράζει προϊόντα από τρίτους διαφημιζόμενους, για την παραπλανητική ή ανακριβή διαφήμιση των οποίων ο ιστότοπος αυτός δεν φέρει καμία ευθύνη.

5.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ούτε στο ισχύον, αλλά ούτε και στο νέο σύστημα επισήμανσης δίνεται λύση στο πρόβλημα των λεγόμενων «μεταποιημένων» ενεργειακών προϊόντων. Επ' αυτού κρίνεται ορθή όσο και απαραίτητη η ρύθμιση της εμπορικής διάθεσης τέτοιων προϊόντων, ιδίως όσων πωλούνται μέσω ειδικών καταστημάτων λιανικής, προς αποφυγή νομικών κενών και για λόγους καλύτερης σύζευξης της οδηγίας περί οικολογικού σχεδιασμού και της ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Προς μια κυκλική οικονομία» ([12]). Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει επίσης τις απόψεις που έχει ήδη διατυπώσει κατά το παρελθόν ως προς την προγραμματισμένη απαρχαίωση και υπέρ της διάθεσης στην αγορά ανθεκτικών προϊόντων μακράς διαρκείας ([13]).

([10]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το Ίντερνετ των πραγμάτων — Ένα σχέδιο για την Ευρώπη» (ΕΕ C 255 της 22.9.2010, σ. 116).
([11]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Για μια συντονισμένη ευρωπαϊκή δράση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας» (ΕΕ C 341 της 21.11.2013, σ. 21).
([12]) COM(2014) 398 final. Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με μερικό τίτλο «Προς μια κυκλική οικονομία» (ΕΕ C 230 της 14.7.2015, σ. 91).
([13]) Βλέπε υποσημείωση 9.

5.7. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στα εισαγόμενα από τρίτες χώρες προϊόντα για λόγους προστασίας της παραγωγής στην ΕΕ από μορφές αθέμιτου ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υλοποιήσει μια δυναμική εκστρατεία κατά των απομιμήσεων των σημάτων, ώστε να δυσκολεύεται πολύ η αντιγραφή τους, να ενισχύονται οι έλεγχοι υποκειμενικής και αντικειμενικής συμβατότητας και, σε περίπτωση διαπιστωμένης απομίμησης, να επιβάλλονται κυρώσεις στον εισαγωγέα με την απόσυρση του προϊόντος από την αγορά.

5.8. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει πόσο σημαντική είναι η εξοικείωση του καταναλωτή με την ορθολογική αγορά και χρήση ενός προϊόντος για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση. Μάλιστα, ορθώς ζητείται από τα κράτη μέλη να συμμετέχουν ενεργά σε αυτές τις ειδικές εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι θα υπάρξει και ενεργός συμμετοχή και της κοινωνίας πολιτών είτε σε εθνικό είτε σε ενωσιακό επίπεδο μέσω μιας πιο αποτελεσματικής και ευρείας πληροφόρησης ([14]) —μεταξύ άλλων— των μεμονωμένων εμπόρων λιανικής.

5.8.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υποχρεωτικής ενεργειακής επισήμανσης στη διαφήμιση κάθε προϊόντος ή, όταν αυτό είναι αδύνατο, να αναφέρεται τουλάχιστον η ενεργειακή του κατηγορία, έτσι ώστε ο καταναλωτής να είναι ενημερωμένος και ευαισθητοποιημένος πριν επιλέξει και χρησιμοποιήσει ένα ενεργειακό προϊόν ([15]).

5.9. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι είναι σκόπιμο να επανεξεταστούν ορισμένες παράμετροι της μεταβατικής περιόδου που απαιτείται για την αναπροσαρμογή της κλίμακας των προϊόντων. Μάλιστα, στον κανονισμό προβλέπεται ότι μετά την πάροδο αυτής της εξάμηνης περιόδου, αρκεί μία εβδομάδα για τη μετάβαση από ένα καθεστώς διπλής επισήμανσης σε ένα όπου θα ισχύει αποκλειστικά ο νέος τύπος επισήμανσης. Υπάρχει ο κίνδυνος να αποδειχθεί ανεπαρκής αυτή η περίοδος και γι' αυτό τον λόγο ζητείται επέκτασή της στις 30 ημέρες, το χρονικό διάστημα, δηλαδή, που παρέχεται βάσει νόμου στις επιχειρήσεις για να κάνουν την απογραφή τους.

5.10. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να τηρήσει μια πιο συνετή και φειδωλή στάση ως προς τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις. Πιο συγκεκριμένα, ζητά οι πράξεις αυτές να είναι σαφώς διατυπωμένες, να διασφαλίζεται η ενδελεχής εξέτασή τους από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και κυρίως η έκδοσή τους να βασίζεται σε άρτιες διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη, την ΕΟΚΕ και τους ενδιαφερόμενους φορείς ([16]).

5.11. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της συγκρότησης ειδικού φόρουμ διαβούλευσης με σκοπό τη διεξαγωγή διαρθρωμένου διαλόγου με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων φορέων.

5.12. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι είναι εύλογη η προβλεπόμενη οκταετής περίοδος για την επανεξέταση του πλαισίου επισήμανσης, αλλά ευελπιστεί ότι στο μεσοδιάστημα θα έχει γίνει μια προσεκτική και επισταμένη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και της συντελούμενης προόδου. Αυτή η πρωτοβουλία κρίνεται ακόμη πιο θεμιτή γιατί με την υπό εξέταση πρόταση περνάμε από την οδηγία στον κανονισμό.

5.13. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ζωτικής σημασίας τη δημιουργία ενός σταθερού και σαφούς μηχανισμού αναπροσαρμογής της κλίμακας, προκειμένου οι επόμενες αναπροσαρμογές κλίμακας, που θα καταστούν απαραίτητες λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης της αγοράς, να είναι οικονομικές, ακριβείς και αδιαμφισβήτητες. Εν προκειμένω θεωρεί ότι η αναπροσαρμογή της κλίμακας πρέπει να στηρίζεται σε πραγματικές ανάγκες και μόνο όταν θα έχουμε φθάσει στο σημείο τα προϊόντα ενεργειακής κατηγορίας Α να αντιστοιχούν τουλάχιστον στο 20 % της αγοράς.

Βρυξέλλες, 20 Ιανουαρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γεώργιος ΝΤΑΣΗΣ

([14]) Μελέτη της ΕΟΚΕ σχετικά με τον ρόλο της κοινωνίας πολιτών στην εφαρμογή της οδηγίας της ΕΕ για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. γενικός συντονιστής: RIBBE, Ιανουάριος 2015.

([15]) COM(2015) 341 final, αιτιολογική σκέψη 10 και άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο α).

([16]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Κατ' εξουσιοδότηση πράξεις» (ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 145).